

JAARVERSLAG 2014

REKENKAMER LEIDERDORP

1. Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van de rekenkamer Leiderdorp over de uitvoering van de werkzaamheden in het afgelopen jaar. De rekenkamer heeft tot taak het door de gemeente Leiderdorp gevoerde bestuur te onderzoeken op doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid. Dit ten behoeve van een beoordeling door de gemeenteraad.

De rekenkamer beoogt, via onderzoeksrapporten, een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van het bestuur, aan de transparantie van het gemeentelijk handelen en aan de versterking van de publieke verantwoording daarover.

In 2014 heeft de rekenkamer zich met diverse onderwerpen bezig gehouden, voor enkele onderwerpen was dit oriënterend en voor enkele onderwerpen daadwerkelijk in een onderzoek. Het Regionaal Investeringsfonds, de Sterrentuin, het Sportbeleid en de burgerparticipatie bij grote projecten passeerden allen de revue. Ten aanzien van de oriëntatie op nieuwe onderwerpen is in 2014 ruimschoots ervaring opgedaan over de timing van een onderzoek en over de afbakening van de onderwerpkeuze. Zowel bij de Sterrentuin als bij het sportbeleid is ook de gemeente via het College van B&W 'in actie' op het dossier en om dubbels en missers te voorkomen is bij timing en afbakening voldoende stilgestaan. Over de inhoud van alle behandelde onderwerpen leest u meer in de paragraaf over de afgeronde en lopende onderzoeken.

De samenstelling van de rekenkamer is in 2014 ongewijzigd. De werkwijze met vier leden is goed bevallen en deze kan zo gehandhaafd worden wat de rekenkamer betreft. De bezetting met vier personen in plaats van vijf laat zich ook terugzien in de lagere uitgaven aan presentiegelden in 2014.

Aangezien in 2014 alleen het eerste deel van het onderzoek naar De Sterrentuin financieel is verwerkt (het tweede deel is in 2015 gefactureerd) zijn de uitgaven in 2014 ruim binnen budget gebleven. Het is de verwachting dat dit eenmalig is.

Irene Gerrits
voorzitter

2. Rekenkameronderzoek: Afgeronde en lopende onderzoeken

Onderzoek naar RIF

Het onderzoek naar het Regionaal Investeringsfonds van Holland Rijnland is in 2013 uitgevoerd. In januari 2014 is het rapport opgeleverd en hebben de volgende ontwikkelingen zich nog voorgedaan.

In eerste instantie is er door de begeleidingsgroep voor gekozen de resultaten van het onderzoek niet in een vergadering van het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland te presenteren voor de verkiezingen. Na de verkiezingen is alsnog besloten dit wel te doen. Op 25 juni zijn de uitkomsten in het gemeentehuis van Oegstgeest door de onderzoekers gepresenteerd. Het Dagelijks Bestuur van Holland Rijnland was voornemens zich op een

inhoudelijke bespreking van het rapport met de betreffende commissie voor te bereiden. Daar is de begeleidingsgroep niet meer van in kennis gesteld.

Op 9 juli zijn de uitkomsten van het onderzoek gepresenteerd aan de raadsleden in Leiderdorp. Op deze manier is er algemene informatie over het RIF verspreid en zijn de uitkomsten en aanbevelingen van het onderzoek goed aan bod gekomen.

De Sterrentuin

Eind 2013 heeft de rekenkamer zich op verzoek van het presidium georiënteerd op een mogelijk onderzoek naar verbetering van exploitatie en beheer van Sociaal Cultureel Centrum De Sterrentuin. Tijdens deze werkzaamheden bleek dat het college van B&W reeds nader onderzoek uitvoerde naar verbeteringsmogelijkheden van de exploitatie en mogelijkheden om de aanvullend benodigde middelen vanuit de gemeente te verlagen. Besloten is de uitkomsten van dit onderzoek af te wachten.

Op 11 februari 2014 heeft het college de raad en de rekenkamer geïnformeerd dat zij op basis van het onderzoek heeft besloten een Maatschappelijk Ondernemer aan te trekken, met de opdracht het maatschappelijk rendement en exploitatie van De Sterrentuin te verbeteren.

Gezien de grote onvrede over het uiteindelijk gerealiseerde Sociaal Cultureel Centrum heeft de rekenkamer in overleg met het presidium besloten een onderzoek te verrichten naar de vraag hoe dat zo heeft kunnen komen. Een onderzoek dat zich dus niet zozeer richt op verbeteringsmogelijkheden van De Sterrentuin, maar op de lering die de gemeente uit het totstandkomingsproces van De Sterrentuin kan trekken voor toekomstige projecten.

Onderzoeksbureau Necker van Naem heeft in het najaar de opdracht gekregen een feitenreconstructie te maken van de besluitvorming over en het daarop volgende realisatieproces van de Sterrentuin. Dit is gebeurd op basis van dossierstudie en interviews. Oplevering en presentatie van het rapport *De Sterrentuin. De bouw van een sociaal cultureel centrum: van euforie tot teleurstelling*, hebben in het eerste kwartaal van 2015 plaatsgevonden.

De hoofdconclusie van het onderzoek luidt als volgt:

Planvorming en besluitvorming over de Sterrentuin hebben het karakter van een enthousiast 'wensdenken', waarbij haalbaarheid en risico's onvoldoende aandacht krijgen. In combinatie met het ontbreken van een functionerende projectstructuur en van adequate bestuurlijke regie op verschillende onderdelen resulteert dit in een Sociaal Cultureel Centrum dat niet aan de verwachtingen voldoet en door betrokken partijen als teleurstellend wordt ervaren.

De hoofdconclusie valt in elf deelconclusies uiteen en leidt tot zeven aanbevelingen. De belangrijkste daarvan zijn te zorgen voor een duidelijke projectstructuur, expliciete risicoanalyse en beheer, en een proactieve instelling van de raad waar het gaat om het bepalen van haar informatiebehoefte bij projecten als De Sterrentuin.

De rekenkamer constateert op basis van het onderzoek dat De Sterrentuin een illustratief voorbeeld is van hoe een model van bestuur en management, dat in hoge mate leunt op improvisatie en ambtelijke professionaliteit en daarmee vaak succesvol is, in geval van

complexe projecten kan falen. De ervaringen met de Sterrentuin onderstrepen het belang van de introductie van een systematisch gestructureerde aanpak van (grote) projecten bij de gemeente Leiderdorp.

3. Rekenkameronderzoek in voorbereiding

Verkenning sportbeleid

Op 24 november 2014 heeft de rekenkamer aan de fractievoorzitters een onderzoeksopzet gepresenteerd voor een onderzoek naar de financiële kant van het sportbeleid. Dit onderwerp was mede naar aanleiding van signaleringen vanuit de fractievoorzitters uitgewerkt. Na de presentatie van de opzet werd vanuit de fractievoorzitters gevraagd om de start en uitvoering van het onderzoek goed af te stemmen met de activiteiten van het college. Het college heeft een nieuw stappenplan in voorbereiding voor de uitvoering van de sportnota 2013-2017 dat naar verwachting in februari 2015 gereed zal komen. Daarom wordt gewacht met de uitvoering van het onderzoek tot de presentatie van het toegezegde nieuwe stappenplan.

Verkenning grote projecten - participatie publiek

In de loop van 2014 is nagedacht over een onderzoek naar de burgerbetrokkenheid, publieksparticipatie en inspraakprocedures bij grote projecten in Leiderdorp. Bij de grote projecten valt te denken aan de komst van IKEA, de ontwikkeling van de MEAS-locatie en dergelijke. Op 6 mei is met de fractievoorzitters van gedachten gewisseld over dit onderwerp en een startnotitie hiervoor is opgesteld. Het is de verwachting dat dit onderzoek in 2015 wordt uitgevoerd en afgerond.

4. Overzicht Financiën

Budget en realisatie 2014

De Raad heeft voor het begrotingsjaar 2014, evenals voor 2013, 2012 en 2011, een budget van € 38.062 vastgesteld voor de rekenkamer. Dit budget is in 2014 met name besteed aan een onderzoek naar cultureel centrum "De Sterrentuin" en de presentatie naar aanleiding van ons onderzoek naar het functioneren van het Regionaal investeringsfonds Holland Rijnland (RIF).

Zoals verwacht is de rekenkamer dit jaar royaal binnen het budget gebleven. In 2014 bleef relatief weinig onderzoektijd over omdat de rekenkamer nieuwe onderzoeken graag wilde afstemmen met de nieuwe raad. De start van een onderzoek naar het sportbeleid bleef uit in afwachting van ontwikkelingen van de zijde van het College van B&W. De helft van de kosten van het onderzoek naar de Sterrentuin zullen in 2015 worden verwerkt. Ook de teruggang van 5 naar 4 rekenkamerleden veroorzaakte dalende uitgaven. Als gevolg van de genoemde oorzaken zijn de kosten van de rekenkamer in 2014 uitzonderlijk laag.

Conform de nota Reserves en Voorzieningen is het overschot toegevoegd aan de reserve rekenkamer. De uitgaven van de rekenkamer in 2014 bedroegen in totaal: € 15.549.

De uitgaven bestaan uit de volgende posten:

								2014	2013
Veldonderzoek door derden:									
Onderzoek "De Sterrentuin"				€	5.500				
Presentatie onderzoek RIF				€	375				
								€ 5.875	€ 23.404
Presentiegelden								€ 6.388	€ 15.028
Overige uitgaven								€ 3.286	€ 4.768
								€ 15.549	€ 43.200

Onttrekking aan de Reserve Rekenkamer

Het verschil tussen de begroting en de werkelijke uitgaven wordt toegevoegd of onttrokken aan de reserve Rekenkamer. Over 2014 wordt € 10.958 toegevoegd. Hiermee is wederom de maximale reserve van € 50.000 bereikt.

De reserve Rekenkamer is in 2003 gevormd met het oog op de per jaar schommelende uitgaven van de rekenkamer en de ambitie om naast één jaarlijks periodiek onderzoek ook een wat groter onderzoek te kunnen doen. Met de vorming van deze reserve is de uitvoering van het door de rekenkamer gewenste onderzoeksprogramma gewaarborgd.

Het maximumbedrag dat conform het besluit van de gemeenteraad op de balans ten bate van het rekenkamer werk gereserveerd mag worden is € 50.000. Ultimo 2014 is de stand van de reserve € 50.000.

Verwachtingen voor boekjaar 2015

De rekenkamer verwacht in 2015 twee grotere onderzoeken te starten. Afhankelijk van de voortgang zal mogelijk in 2015 het jaarbudget enigszins worden overschreden.

5. Overleg met de fractievoorzitters

In 2014 heeft drie keer overleg plaatsgevonden tussen de fractievoorzitters van de raad en de leden van de rekenkamer in het bijzijn van de griffier. Enerzijds heeft dit overleg tot doel om de raad optimaal in de gelegenheid te stellen input te leveren op te onderzoeken onderwerpen door de rekenkamer en de stand van zaken van onderzoeken te vernemen. Anderzijds vervult het overleg ook een belangrijke rol voor de rekenkamer - die toch wat op afstand van de gemeentelijke organisatie en politiek staat - bij het op de hoogte blijven bij de ontwikkelingen die spelen en relevant zijn voor het functioneren van de rekenkamer in de gemeente.

Gesprek met de fractievoorzitters op 4 maart 2014

Aan de orde kwamen een eventueel onderzoek naar de Sterrentuin en het afgeronde onderzoek naar het Regionaal Investeringsfonds Rijnland Holland.

Ook besproken zijn de stand van zaken van het onderzoek Navolging besluiten, toezeggingen en moties en een brief over de aanpak van het controlegat dat dreigt te ontstaan als beleid wordt ondergebracht bij regionale verbanden.

Gesprek met de fractievoorzitters op 6 mei 2014

Aan de orde kwamen het jaarverslag 2013 en de groslijst. Aan de hand van de groslijst zijn een aantal onderwerpen kort verkend die voor onderzoek in aanmerking komen, onder meer de relatie tussen burgers en gemeente bij de grote bouwprojecten.

De werkafspraken voor de komende 4 jaar zijn gemaakt. In principe zal er twee keer per jaar een vergadering gepland worden met de fractievoorzitters.

Gesprek met de fractievoorzitters op 24 november 2014

De voortgang van het onderzoek naar de Sterrentuin is besproken. Ten aanzien van het mogelijk uit te voeren onderzoek naar het sportbeleid is van gedachten gewisseld over de inhoud die een dergelijk onderzoek zou moeten krijgen. Van belang zijn de relatie tot en de afwijking van de informatie die het College in beeld brengt, Geconcludeerd is dat in elk geval objectieve en zakelijke gegevens nodig zijn om beleidskeuzes mee te maken.

6. Overleg met de gemeentesecretaris en burgemeester

Naast het overleg met de fractievoorzitters voert de rekenkamer periodiek overleg met de Gemeentesecretaris Herman Romeijn. De gemeentesecretaris is als leidinggevende verantwoordelijk voor de ambtelijke organisatie.

Op 13 januari is gesproken over de regelmatige dubbel in de onderzoeken van gemeente en rekenkamer. De ervaring is dat na het starten van een rekenkameronderzoek er ook een verbeteractie in de gemeente wordt opgesteld, nog voor de afronding van het onderzoek. De gemeenteraad krijgt bij de afronding van het rapport direct de aanpassingen vanuit het college mee en feitelijk hoeft de gemeenteraad haar eigen analyse van het rapport en de aanbevelingen niet meer te maken. Indien de gemeente parallel aan het onderzoek van de rekenkamer een eigen onderzoek opstart zijn er ook dubbele kosten. Het verzoek van de rekenkamer is om de raad haar eigen rol op te laten pakken in dit verband en het rapport van de rekenkamer af te wachten. Hiermee worden de dubbele kosten voorkomen en kan het college efficiënter handelen omdat de volledige inhoud van het rapport bekend is.

Op 7 oktober 2014 is gesproken over de borging van de uitkomsten van de 213a-onderzoeken en de opvolgacties op de rekenkameronderzoeken. Ten aanzien van het Servicepunt 71 heeft dhr. Romeijn toegelicht dat de gemeentesecretarissen in een ambtelijke governance-team zitten en de aansturing op die manier verbeterd is. De bewaking van afdoening van moties en toezeggingen vindt plaats via portefeuillehoudersoverleggen.

Bij het onderzoek naar de Sterrentuin is gebleken dat het dossier niet eenvoudig en compleet beschikbaar te stellen was. De onderzoekers kregen de hiaten in het dossier maar moeizaam bijeen. Na het overleg is hierover nog telefonisch overleg met de gemeente gevoerd en uiteindelijk zijn de meest relevante stukken ontvangen.

7. Contacten met de griffie

Als gevolg van regelmatig telefonisch contact en contact via e-mail met Tineke Zantingh, Esther Abma en Lilian van der Meer lopen de zaken voor zowel de griffie als de rekenkamer naar wens. In het afgelopen jaar hebben de medewerkers van de griffie de interviews voor het onderzoek naar De Sterrentuin zeer voortvarend en efficiënt ingepland.

8. Externe contacten en kennisopbouw

Overleg regio Holland-Rijnland

De rekenkamer onderhoudt nauwe banden met de rekenkamers in de directe omgeving. Zo is ook in 2014 deelgenomen aan het halfjaarlijks overleg met de rekenkamers in Holland-Rijnland. Het doel van de bijeenkomsten is uitwisseling van ervaringen en kennisoverdracht.

In het voorjaar van 2014 is een regionaal overleg gevoerd waarbij de leden van de rekenkamer Leiderdorp niet aanwezig waren.

Op 24 september heeft het regionaal overleg in Leiderdorp plaatsgevonden. Vergaderzaal en catering zijn door de medewerkers van het gemeentehuis prima verzorgd. De start van het nieuwe onderzoek naar de regiotaxi is besproken (de leden van die begeleidingsgroep hebben voorafgaand aan de regionale bijeenkomst ook in Leiderdorp vergaderd). Verder zijn de lopende onderzoeken aan de orde gekomen. Gesproken is over de landelijk veel voorkomende Wob-verzoeken, die ook aan enkele regionale rekenkamers zijn gericht. In Leiderdorp is dit niet het geval geweest.

Deelnemende gemeenten zijn Hillegom, Lisse en Noordwijkerhout (HLN); Leiden; Leiderdorp; Teylingen; Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest, Leidschendam-Voorburg (WVOLLV) en Noordwijk.

Kennisopbouw

In 2014 zijn geen congressen oid bijgewoond.

Handboek Rekenkamer

In 2012 is een handboek opgesteld voor de werkzaamheden van de rekenkamer. Het betreft een naslagwerk voor alle leden van de rekenkamer over de afspraken en procedures waar mee gewerkt wordt. Na afronding van het handboek is het beschikbaar gesteld voor het besloten deel van het Raadsinformatiesysteem. In 2013 en 2014 zijn geen wijzigingen aangebracht in het Handboek.

9. Website

De rekenkamer heeft op de website van de gemeente Leiderdorp een eigen pagina. Op deze site wordt informatie gegeven over de rekenkamer en de leden. De griffie heeft de uitgebrachte onderzoeken naar pdf-formaat omgezet en deze zijn digitaal raadpleegbaar. De webpagina is recent door de griffie vernieuwd.

Bijlage 1. Groslijst onderwerpen

De criteria voor onderwerpen op de groslijst zijn politieke actualiteit, een substantiële financiële omvang en twijfel omtrent de uitvoering.

- Toekomstige exploitatielasten Sociaal Cultureel Werk
- SP 71 (contractbeheer, inhuur derden)
- WABO
- Frontoffice (invulling burgercontacten)
- Implementatie 3D
- Sportbeleid (feiten en cijfers van de laatste 15-20 jaar)
- Registratie vastgoed
- 213a-onderzoeken
- Subsidieverantwoording
- Transparantie grote en verplichte samenwerkingsverbanden (handvatten, Kracht 15)
- MEAS / IKEA (opdrachtgeverschap, verwachtingenmanagement, evalueren inspraakprocedures) (Winkelhof)
- Integriteit

Bijlage 2. Afgeronde onderzoeken

De rekenkamer Leiderdorp heeft sinds haar oprichting de volgende onderzoeksrapporten aan de gemeenteraad gepresenteerd:

- * De Wet Voorzieningen Gehandicapten (2001)
- * Inhuur van Derden (2002)
- * PPS- De Leyhof (2003)
- * Gebruiksvergunningen (2003)
- * Subsidiebeleid (2004)
- * Seniorenbeleid (2005)
- * Evaluatie onderzoeken rekenkamer 2000-2004 (2006)
- * Quick scan begroting 2007 (2007)
- * In het kader van verder kijken: onderzoek naar regionale samenwerkingsrelaties (2008)
- * Risicomanagement W4 (2009)
- * Rapport inzake onderzoek specifieke besteding bouw nieuwe gemeentehuis (2009)
- * Jeugd- en Jongerenbeleid (2010)
- * Checklist Grote Projecten (2010)
- * Mysteryonderzoek naar het algemene e-mailadres van de gemeente (2010)
- * Subsidieverwerving gemeente Leiderdorp (2011)
- * Onderzoek uitvoering leerplichtwet door RBL (2011, i.s.m. regionale rekenkamers)
- * Onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het wegenonderhoud in Leiderdorp (2012)
- * Bestandsontwikkeling WWB Leiden en Leiderdorp (2012)
- * Onderzoek leges, lijkbezorgingsrechten en rioolheffing (2012, i.s.m. Rekenkamercommissie Kaag en Braassem)
- * Onderzoek naar opvolging moties en toezeggingen (2013)
- * Regionaal Investeringsfonds (2014, i.s.m. regionale rekenkamers)

De recente rapporten zijn beschikbaar via de pagina van de rekenkamer op de website van de gemeente.

Bijlage 3. Samenstelling rekenkamer

Voorzitter: **Irene Gerrits** (1975) is politicoloog en werkzaam bij de provincie Zuid-Holland als bestuursadviseur voor Gedeputeerde Staten. Hiervoor was zij ambtelijk secretaris bij G.Z-H en begeleidde de vergaderingen van natuur- en recreatieschappen in Zuid-Holland. Daarvoor was zij beleidsadviseur in de gemeente Rotterdam en in die functie betrokken bij opstellen en toetsing van begroting en jaarstukken.

Lid van de rekenkamer vanaf september 2006, benoeming voor de tweede termijn in 2012 en benoeming tot voorzitter in december 2013.

Penningmeester: **Gert Baak** is registeraccountant en werkzaam bij de gemeente Den Haag als manager Interne Beheersing. In deze functie houdt hij zich bezig met de inrichting van de financiële processen, het borgen van een ongestoorde werking van de financiële systemen en een toereikende informatievoorziening uit de financiële systemen. Hiervoor heeft hij zowel in de Rijks- als in de openbare accountancy en advies praktijk gewerkt.

Lid van de rekenkamer en penningmeester vanaf september 2012.

Lid: **Bart Dekker** (1957) is politicoloog en vanaf maart 2015 werkzaam als directeur van het College voor de Rechten van de Mens. Daarvoor was hij lid van de directie van onderzoeksbureau Panteia en algemeen directeur van Research voor Beleid en van het Instituut voor Onderzoek van Overheidsuitgaven (IOO). Hij was hoofdredacteur van Basis, Tijdschrift voor Beleidsonderzoek, en doceerde beleidsonderzoek en beleidsevaluatie aan de Erasmus Universiteit en het ROI. Eerder vervulde hij maatschappelijke nevenfuncties als secretaris van Partners in de Rijnstreek, voorzitter van de Stichting Leerwegen in Rijnland en lid van de Bestuurscommissie van het Da Vinci College te Leiden.

Lid van de rekenkamer vanaf oktober 2010.

Lid: **Joherlia van Veldhuizen** (1957) is meester in de rechten en econoom en werkzaam als projectmanager bij de Belastingdienst en daarvoor als interimmanager bij diverse organisaties. Met name als aanbestedings- en bestuursrechtjurist, controller, manager Bedrijfsvoering en project- en programmamanager. Zij is tevens werkzaam geweest als plv. Hoofd Financiën bij de Provincie Zuid-Holland en controller bij het ministerie van Financiën en de Rijksgebouwendienst.

Lid van de rekenkamer en secretaris vanaf september 2012.